

Redacția și Administrația :

Cernăuți

strada Treimeii Nr. 14,
unde sînt a se trimite tot
felul de scrisori, cereri și
bani.

Epistole nefrancate nu se
primesc.

LUPTA

Prețul de abonament :

Un an 2. — cor.

Jumătatea de an 1. — "

Un număr 14 bani

Apare :

în întîia Duminică a fie-
cărei luni.

Organul partidului social-democrat din Bucovina.

„Muncitorii din toate țările uniți-vă!”

Expoziția „iubilărară” din București.

În fine am fost noi bucovinenii romîni cu miile la expoziția din București. Au fost intelectualii noștrii, au fost țărani și chiar și puțini muncitorii, din cari unii întrebîndu-ne, ori să se ducă, au căpătat răspunsul: „Duceți-vă, cînd vă veți reîntoarce, vom vorbi de ale expoziției”. Să ne ținem de cuvînt.

Din desamăgirile, care să dau pe față în „Voința poporului” să cunoaște, că mai avem oameni pe atît de naivi, cari la auzul cuvîntului „iubilărară” pus în legătură cu cuvîntul „expoziție”, au și crezut, că aici e la mijloc un fel de iubilăru al întregii națiuni romîne, și nu sau gîndit, că sub alcătuirile sociale de azi, iubilăru național nu însemnă alta, decît iubilăru regelui, ciocoilor și a tuturor altora explotatorilor a națiunii și că pe cînd ei iubilează, plînge amar și oftează din greu poporul muncitor stors de ei.

Și cum îi cu iubilăru așa-i și cu expoziția; și ea are două fețe. Una încîntată și splendidă, bogată și frumoasă, bătătoare la ochi pentru privitorul uimit; iar alta amărită și posomorită, stoarsă și urîță, văzută numai de acei, cari au năzuință și ochi de a o vedea.

Sîntem departe a măsura prin zisele expoziția din punct de vedere tehnic și artistic, din contra, trebuie să recunoaștem, că ea a meritat bine, să înfățișeze activitatea și productivitatea agricolă, industrială și artistică a proletariatului romîn; dară ea prea a ascuns activitatea regelui, gheșeftar, a ciocoilor și a capitaliștilor explotatori.

Ce au făcut pentru ei și pentru îmbogățirea și slava lor țărani și lucrătorii romîni, arată expoziția în belșug și resvedit; dar ce au făcut ei din bietul popor muncitor romîn, asta îi expus doară numai în unele cifre moarte, în tabelele de statistică puțin observate, afirmate printre produsele mindre expuse.

De s'ar fi expus toate acestea, ce vorbesc cifrele statistice, în natură, expoziția, locașul triumfului național, s'ar fi prefăcut într'un locaș al mizeriei și robiei, al spaimii și rușinei.

Eată numai cîte-va cifre „iubilare” adunate de cercul socialist „Romînia Muncitoare” în manifestul

său sub titlul: „Patruzeci de ani de sărăcie, de robie și rușine”.

Impărțirea pămîntului cultivabil: proprietatea mare poșede în Romînia 3.810.351 hectare, cari se află în mîna unui număr de aproape 5000 persoane; proprietatea țărănească 3.153.641 hectare, cari se află în mîna a aproape un milion capi de familie.

După o statistică a D-lui Creangă numărul țaranilor fără pămînt în toata țara e de 408.502. Așa se află de o pildă în comuna Cucuruz alături de 252 mici proprietarii 322 „gospodari”, cari n'au de loc pămînt de cultură.

Sărăcirea progresivă: Un reprezentant de frunte al partidului liberal dă în privința asta următoarele date:

„La 1805, în anafora lui Alexandru Moruzi Vodă se face o clasificare a țaranilor din Moldova în frunțași, mijlocași, și codași. Frunțaș se considera țaranul care avea 12 boi, mijlocaș cel cu 8 boi și codaș cel cu 4 boi (Xenopol V. p. 122).

„Peste aproape 60 ani, pentru împroprietărirea țaranilor s'a făcut o nouă clasificare; de astă-dată frunțaș este socotit țaranul care are 4 boi. Cu alte cuvînte, codașul de la 1805 ajunge frunțaș la 1864”.

Cum stăm astă-zi? După un calcul pe care nu-l mai reproducem aci, autorul conchide că „astăzi numărul țaranilor frunțași e relativ de patru ori mai mic de cît la 1864!”

Alt fapt. La 1850 țaranul avea de muncit la proprietar în mijlociu 25 de zile pe an; acum el lucrează 75 zile.

Traul poporului romîn muncitor la orașe și sate: După socotelile statisticele un țaran codaș cheltuște pentru hrană în mijlociu 10 până la 12 bani pe zi. Cu toată sporirea populațiunii romînești dela 4.300.000 la 6.300.000, între anii 1876 și 1903, consumația internă tot în acest timp a căzut dela 99.000 de vagoane la 90.000 pe an. Socotind pe cap, de locuitor, găsim că în 1876 un țaran romîn consuma 230 kg. pe an, în vreme ce astă-zi nu mai consumă de cît 146! Mortalitatea pentru copii la sate e 48 la mie, la orașe 42 la mie, ce dovedește că mizeria la sate e și mai mare de cît aceea la orașe. Cercetăm

noi locuințele țărănești — cu numărul total de 1.008.954 — aflăm, că 583.307 — mai mult de jumătate — sînt de lut, iar 54.722 sînt bordee!

D-rul Lupu, medic primar de Fălcium mărturisește, că în județul său din 16.400 de țărani capii de familie numai 6173 au tăiat anul trecut cite un porc de Crăciun.

O iocană de mizerie nespusă ne dă nouă de o pildă comuna Gogoșarii (jud. Vlașca) care, avînd 2706 locuitori, poșede numai trei vaci!

Inspăimîntătoarele progrese ale pelagrei pe timpul regelui Carol I. vor rămîne adevărată caracteristică a glorioasei sale domnii. Numărul pelagroșilor dela 4500 cit era în 1882 s'a ridicat la 19.696 în 1897 și la 150—200.000 în vremea noastră. Așa mărturisesc statisticele oficiale.

Dar România mai are încă între 250 și 300.000 de bolnavi de friguri palustre pe an (d-r Irimescu), mai ar, după d-rul Oprescu, 30.000 bolnavi atinși de idiotie — boală care afirmă tot de hrană. Pline de învățăminte sînt tablourile recrutărilor. După aceste tablouri proporția dispensațiilor, ca neapți pentru serviciul militar, de la 5%, cit era în 1891 s'a urcat la 9% în 1898, pe cînd în 1900 jumătate din tinerii recrutați, adică 50%, au fost aminați din aceeași pricină.

Datoria națională (a statului Român): Ea s'a urcât azi la formidabila cifră de 1443 de milioane lei, încît ori-ce cetățean român, mare sau mic, bărbat sau femeie, datorește 225 lei, pe cînd în Rusia datoria pe cap de locuitor nu e de cît de 144 fr. (1903) și în Japonia de 52 fr. (1905).

Progresul învățămîntului poporal e destul caracterizat dacă ne arată statistica, că 83 la sută nu știu scrie și citi.

Etă respunsul, fraților Romîni, la întrebarea ziarului naționalist Bucovinean „Voința poporului“, care uimit, că nu au fost întîmpinați Bucovinenii de țărani din regat, exclamă: „Unde erau robii albi ai Romîniei jubilar, a cărei neatîrnare și coroană regească ei au făurit-o? S'au pentru ei nu este zi de sărbătoare?“

Așa întrebă aceia, cari în București n'au roșit de rușine, strigînd „trăiască regele!“, adecă acel cîmuitor al țării, care nu numai că nu caută de a opri aceasta șchingiure și stoarcere a națiunei noastre, dar care singur s'a pus în fruntea călăilor și prădătorilor ei.

Etă cite-va cifre, care arată **binefacerile regești față de națiunea noastră**.

Pentru „slujba“ lui regele primește o listă civilă de un milion și jumătate pe an, iar prințul moștenitor 300.000 lei. Reginei dă statul 15.000 lei pe an pentru operele sale de bine-facere.

Dar regele a mai rupt din averea statului prin viclenia boierilor 131.939 hectare de pămînt, care trebuie să aducă cel puțin **10 milioane** lei venit pe an,

mai cu samă dacă socotim, că regele nu plătește nici o dare cătră stat.

Din toate acestea pricepeți că traiul fraților noștri, din România „liberă“ e poate și mai amar decît al nostru.

Citiți rîndurile următorului articol al „Romîniei Muncitoare“ al ziarului social-democrat din România, care e un apel cătră romîni din Bucovina și Transilvania și veți pricepe, că există o legătură strînsă între Romîni din regat și noi, o legătură care nu e favorită de rege ca aceea a naționalistilor, ce de însuși poporul muncitor român — de națiunea romînă. Și de întrebă „Voința Poporului“ referitor la țărani muncitori din regat: „Nevoile lor n'au să mai înceteze nici odată?“ atunci noi respundem: „Ver înceta, dar nu prin lingușirile voastre naționaliste și politica voastră făcută în folosul celor bogați, ce prin partidul muncitorilor, prin lupta social-democrată!“

Etă apelul „Romîniei Muncitoare“:

Șarlatanizm și nerușinare.

Frații noștri, cîntăreți din Ardeal și Bucovina, au plecat ducînd cu ei amintirea fastului și entuziazmului cu cari au fost primiți. Multă vreme, prin satele din împărăția vecină se va vorbi de mărețul bilei din dealul Filaretului și de țara bine cuvîntată, unde orașele sînt pline de case frumoase și de oameni veseli și fericiți, unde boerii numesc pe țărani frați și cîntăreți cu dragoste la piept și unde, dacă nu curge lapte și miere, cel puțin brînză și friptura nu coastă parale. Și cine știe, poate vreunul mai naiv și mai senzibil, dezbrăcîndu-și hainele de sărbătoare, și-a simțit nostalgia, prefăcută în vers și durerea în doină. Vtun cîntec nou pentru vro viitoare producție dela o viitoare expoziție națională!.. Căci cit iubește burghezia *) noastră cîntecule și doinele populare nu-și poate nimeni face idee. De aceea veghează ea neîntrerupt ca să nu se piardă această „comoară a neamului“. Comoară de suferinți, comoară de lacrimi, care îngăduie burgheziei să adune comori de aur!

Și pe lîngă impresia de belșug și fericire, frații noștri din Ardeal și Bucovina au mai dus poate cu ei și o altă impresie: impresia că diriguitorii Romîniei libere și tinerile lor vlăstare se îngrijesc grozav de soarta romînilor subjugați, că sufăr de suferințele lor și că sînt gata să jertfească totul pentru a le hărăzi libertatea, ori pentru a le păstra limba, religia, datinele și demnitatea lor de oameni. În mijlocul declarațiilor înflăcărute de dragoste și a duioaselor accente de compătimire, cite inimi n'au bătut de dorul alpirei definitive la sinul patriei mume, acel sin moale și iubitor lîngă care e așa de bine să trăiești.

O, fraților cîntăreți, dacă în loc să vă primească boerii, v-ar fi primit țărani, priveștița din dealul Filaretului în loc să vă fărmece v-ar fi îngrozit. Arătîndu-vă acele palate mîndre, acele alee albe și îmbăiate de lumină, acele pașigi umbroase, ei v-ar fi

*) Clasa stăpînitoare de bogătați.

vorbit de bordeele lor dărăpănate, de drumurile lor pline de hōpuri, de cimpurile lor părăginite; arătându-vă bogățiile din năuntru, ei v-ar fi vorbit de sārăcia dela casele lor, de țoalele lor groase și pelicile, de rodul pămîntului lor pipernicit și cules înainte de vreme, de vatra lipsită de foc, de copii lipsiți de mămăligă, de frigurile cari îi secătuesc, de pelagra care îi omoară, de arendașul care îi despoae... Și dacă în loc să vă preumbe pe la Sinaia și Constanța v-ar fi purtat prin cele mahalale și prin cele sate, ați fi văzut, în loc de figuri vesele și fericite, chipuri subte de muncă, anemiate de mizerie, amărîte de asupriri — și atunci, fraților cîntăreți, în loc să cîntați inuuri de slavă, nu știu zău, dacă n-ați fi început a plînge.

În tot cazul declarațiile de dragoste și accentele de compătimire ale burgheziei v-ar fi pus poate pe gînduri.

Căci ce vor pentru voi diriguitorii din România liberă? Mai multe drepturi, mai multe libertăți? Ei vor asta, ei, cari dau poporului din propria lor țară libertatea pe care pisica o dă șoarecelui, cînd se prefacă că-l scapă un moment din ghiare, ei, cari îl ciomăgesc pe acest biet popor de cite ori îndrăznește să ia de bune legile de dinșii făcute, cari îl împușcă de cite ori deschide gura să protesteze.

Și ce mai vor? Să vă păstreze limba, dulcele grai romînesc? Ei cari nu vorbesc romînește decît cu slugile, ei cari veșnic au disprețuit literatura și teatrul romînesc, dar în schimb dau năvala ca la pomană ori de cite ori vro cocotă franțuzoaică ori nemțoică vine să le arate împreună cu alte cele... vr'un reperoriu de care ar roși pină și vardiștii, dacă l-ar pricepe?

Și ce mai vor? Să vă apere și să vă ridice demnitatea voastră de oameni? Ei, pentru cari suprema insultă ce se poate aduce cuiva e titlul de țaran! Ei, înaintea cărora țaranul trebuie să stea smirna și cu căciula în mînă și să primească fără murmur cele mai infame sudălmî și lovituri?

Și ce mai vor încă? Să vă scape de tirania Ungurului sau a Neamțului? Ei, cari se ploconesc înaintea fearei setoase de sînge dela Constantinopol și care la mîrișitul cîinului turbat dela St. Petersburg aruncă peste graniță pe revoluționarii ruși și chiar pe romîni din Basarabia, cari vin să caute la noi un adăpost contra tiraniei? Ei protestează în contra persecuției, ei cari între hotarele regatului prigonesc pe străini de îndată ce nu fac parte din casta lor și devastează prăvăliile grecilor și-i expulzează în numele civilizației și al umanității?

Aida-de! Dragostea lor e dragostea pînjenului pentru muscă, dragoste burghezească. Paza lor e paza lupului cînd a ajuns cioban la oi. Bietul țaran romîn, de cînd îl drăgostesc burghezii, nu i-a mai rămas decît pielea și ciolanele și de cînd îl tot păzesc nu i-a mai rămas nimic în bătătură. Asta-i care-l îndeamnă să vă poștească la praznic și să vă îmbețe cu vorbe late. Și ar fi să nu vă dați seama că burghezia a prefăcut totul în marfă, dacă v-ați îndoi că

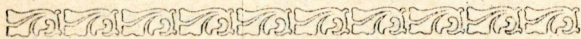
naționalismul burghez poate fi altceva de cît o tarabă.

Da visul de aur al burgheziei romînești e să vă stăpînească, e ca să vă strîngă cît mai curînd la piept, cum îi strînge pe aceștia de dincoace, de le ese sārmanilor ochii din cap. Da, ea vrea să vă scape de jugul burgheziei ungurești și nemțesti, dar ca să vă vîre gramasul sub jugul ei. Cîmpiile din țările voastre sînt rodnice și munții voștri plini de bogății... Ce mai de milioane, cari în loc să intre în buzunarele magniștor dela Buda-Pesta ori Viena ar intra în ale celor dela București! Se pare că voi sînteți harnici și plini de vlagă... Ce mai buni lucrători de fabrică ați fi! Se spune că unii din voi ați nițică stare, case frumoase, ogoare bine îngrijite... Ce mai pradă pentru receptorul național! Da, burghezia romînească vrea să vă păstreze religia străbună, frica de dumnezeu, pentru că dumnezeu e jandarmul ei; ea vrea să vă păstreze datinele strămoșești, căci aceste datini vă indeamnă să fiți umiliți și ascultători față de puternici și puterea o va avea ea. Și dacă acum, pe față ori pe sub ascuns, ea cultivă în voi revolta în contra oblăduirii străine, mai tîrziu cînd veți fi sub tricoul național ea va ști să-și întoarcă cojocul. Acum sînteți eroi, atunci veți fi răzvrățitori, acum vi se trimit flori, atunci vi se vor trimite baionete și lanțuri, acum vă cheamă la praznic, atunci vă vor chema la pușcărie!

Și mai e încă ceva pentru care burghezia romînească se îngrijește așa de mult de voi. Dincoace de hotare muncitorimea se organizează, țărănimea se deșteaptă. Robii își reclamă partea lor de libertate, partea lor de fericire, și mîine vor fi destul de puternici ca să și-o cucerească ei singuri. Burghezia o știe și ea hoțul, cari cînd se vede incolțit aruncă în ochii urmărilor un pumn de cenușe, ea aruncă în ochii poporului romînesc suferințele voastre. „Sînt frații tăi, strigă ea, ei sufăr, ei plîng. Ei întind spre tine bratele lor, încătușate! Fi-vei tu așa de hain ca să-i îndepărtezi de la sinul tău? Să lăsăm urile și zizaniile dintre noi! Toți întrun suflet! Toți întrun gînd! Înainte de toate chestiile, stă chestia națională!“ Ah, siniștrii farsori! Și în vreme ce muncitorimea din țara noastră moare de foame și de boli, găgăuții și naivii strigă cît pot: Trăiască frații noștri de peste hotare! Si în vreme ce asupririle și loviturile curg ploae pe spetele țaranului romîn, ei strigă din fundul plămînilor: Jos asuprirea! Jos persecuția! Jos Ungurii! Jos Grecii! Burghezia își freacă mîinele. Afîta vreme cît strigătele găgăușilor vor acoperi gemetele de durere ale unora și accentele de revoltă ale altora, ea știe că poate sa opereze în liniște.

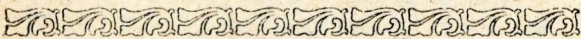
O voi, sārmani, cari de sub jugul asuprirei străine vă întoarceți ochii cu nădejde spre cei ce vă incîntă astăzi cu laude și ademeniri — luați-vă nădejdea! Scăparea nu vi-i la dinșii. Scăparea vi-i în voi și la cei cari sufăr cu voi aceleași suferinți. În zadar se vor dărîma zidurile cari despart popoarele de aceeași limbă, dacă zidul care desparte lumea în

bogați și săraci, în asupriți și asupritori, rămâne în picioare. Cîntați-vă, dacă vreți, tristele voastre doine, pînă în zioa cînd innul triumfător al muncitorimei victorioase va răzbate și la voi. Atunci și numai atunci ceasul libertății va suna pentru voi, căci atunci împreună cu hotarele dintre națiuni vor dispărea toate hotarele.

Cum stăm cu reforma votului.

În decursul celor 3 săptămîni, de cînd lucră ează parlamentul din Viena, comisia lui pentru reformarea legii electorale (de glăsuire) a lucrat, putem zice, destul de bine. S'au hotărît deja mai toate punctele trebuincioase, ca să fie pus la cale, în ce fel au să se facă alegerile. Numai § 5, conținutul cărui era constatarea, că fiecare alegător are un vot (glas), a iscat o ceartă înverșunată între amicii și inimicii votului egal. Acești de urmă au făcut propunerea vicleană că acei alegători în vîrstă de 35 de ani cari au avere, locuința sau casa lor proprie, cei ce au trecut prin școli mai înalte și acei, ce plătesc un bir, care se urcă la 25 cor. pe an, se mai aibă pe lîngă acel vot pe care îl are fiecare, mai un vot — în sumă deci două; iar acei ce sînt de o pildă și bogați și au și trecut prin școli mai înalte, să mai aibă două voturi — în sumă deci trei. Cunoaște oricare muncitor — ce înșălăciune vrau să facă prin votul acesta numit plural. Pînă acuma au avut boierii și cei bogați dreptul, să aleagă aproape de cinci ori mai mulți deputați de cît poporul și de acuma înainte ar dori domniile acestea, să deie la alegere de trei ori mai multe glasuri, de cît poporul, încît în fine tot ar ieși, că ei să aibă majoritatea covârșitoare în parlament. Se joacă cum se vede — boierii și cei bogați ează cu țeada dracului, făcînd astfel de propuneri vrăjmașe poporului, dar dacă n'au asfîmpăr, or păți-o, noi am zis ades și repetăm mai odată, noi nu am desarmat, noi sîntem la orice moment gata la — greva generală! Și de acea nici nu ni vine a crede și nici nu ne temem de obrăznicile ciocoiești!

Judecată de clasă.

Luna trecută s'au întîmplat în Suceava și în Cernăuți, că au fost judecați lucrători de tribunale compuse numai de judecători luați din clasa stăpînitore, în modul cel mai nemilos.

Tovarășul M. Hăupter, muncitor din Suceava, fu osîndit la 8 luni temniță grea pentru că se crede, că el ar fi spart un geam de fereastră în vremea unei demonstrațiuni.

În Cernăuți ează fură osîndiți 6 lucrători comunali (măturători de stradă), cari cu prilejul grevei lor de astă vară au avut o ciocnire cu poliția grosolană, în sumă totală la 13 luni și jumătate.

Judecățile acestea nemiloase de tot dau material de gîndit, mai cu samă pentru noi lucrători.

Legile fundamentale, cari sînt temelia drepturilor de azi, zic, că noi cu toții sîntem de o potrivă, și s'ar crede deci că avem cu toții — fără deosebire de avere — aceleși drepturi.

De ne uităm noi însă de o pildă la acei ce ne judecă, putem ori-cînd constata, că ei nici-cînd nu

sînt din clasa noastră, adecă muncitori, ci tot oameni luați din clasa stăpînilor, totuna ori de sînt ei judecători funcționari sau judecători jurați

Noi sîntem deci ori-cînd judecați de clasa stăpînitore, de acei ce țin pe noi în atîrnare și robie, și cari deci nu numai că n'au milă de noi, dar încă în-trebuințează puterea lor de a ne judeca, spre a se resbuna asupra noastră, cînd noi cutezăm, să ne revoltăm în potriwa apăsării lor.

Și de socotim noi, că ei judecătorii nu sînt alta în fine de cît slugile noastre plătite din banii noștri, storși de guvern din munca noastră, de socotim, că poliștii, cari vă șchinguiesc, nu sînt și ei alta decît slugile voastre plătite, atunci iesă, că unele din slugile hrănite de voi vă pîresc ează altele vă osîndesc. Și voi, voi suportați acestea toate, suportați și vă închinați pînă în pămînt înaintea slugilor voastre. Nu sînteți atunci voi însuși de vină, că ei să obrăznicesc și cred în fine, că ei sînt domni ează voi slugi?!

Și de cite ori să întîmplă, că acei ce vă judecă nici nu pricep limba voastră, încît nici nu sînt în stare să judece drept?!

Muncitorul suferă deci îndoit, și îndoit deci trebuie el și să caute a scăpa de astfel de alcătuirii nedrepte. Luptînd în rîndurile frățești ale social-democrației, veți cuceri prin desființarea claselor și desființarea judecății de clasă.

Pînă atunci însă dați sprijin frățesc, unul altuia, trimiteți bani pe adresa redacției „Luptei“ să formăm un fond tare de apărare și sprijin pentru acei acuzați și osîndiți. De copii și soțiile celor osîndiți trebuie să purtăm grijă, căci ce nîmrește azi pe unul, mine îl nîmrește pe altul! Faceți-vă datoria!

Editor și redactor responsabil: **George Grigorovici.**

Pentru fondul de presă al „Luptei“ au încurs:

Organizația din Rădăuți	10 cor.
„ „ „ Storojineți	10 „
„ „ „ Dulgherilor	30 „
„ „ „ Putna	5 „
„ „ „ Suceava	10 „
D-nii B. și E. Viena	10 „
D-l Fr. Hertz, Viena	10 „
D-l Dem. Cocorian Viena	1 „
Doctorul Kohut	3 „
K. Sirete	1 „

Din venitul privilegiilor tovarășei

D-tor Tatiana Grigorovici 80 „

Cimpulung „împăcare între S. și R.“ 2 „

Dorim, că jertfele aceste să fie un imbold pentru amicii noștri, cari încă n'au contribuit la întărirea fondului „Luptei“.

Cititorii din România se înștiințează că abonamentele pentru România se fac pe adresa:

Leo Gheller, Jași, Strada Pomir 8, unde sînt a se trimite și banii. „Lupta“ costa în România 2 lei 20 bani pe an.

Căutați de găsiți cititori noi pentru „Lupta“, cari să-o procure, sprijinînd-o ast-fel.

Toate nemulțumirile și plîngerile voastre trebuiesc aduse la cunoștința „Luptei“!

